

ΚΕΙΜΕΝΑ

Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed **ingenii** pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne **ex urbe** expulsus est. Socii **eius** deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

.....
qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem **non credendo** confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id **factum esse** dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.
.....

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων «**Marco Tullio Cicerōne ... in carcere strangulāti sunt**» και «**quorum auctoritātem secūti multi ... qui non fateātur**».

Μονάδες 20

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Για καθεμιά από τις προτάσεις της Στήλης Α να σημειώσετε το γράμμα της Στήλης Β που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν παντού το εθνικό επίθετο «ρωμαίος», ενώ για τη γλώσσα τους διατήρησαν το επίθετο	α. «ελληνορωμαϊκή». β. «λατινική». γ. «ιταλική».
2. Το 240 π.Χ. οργανώνει παραστάσεις θεάτρου με ελληνικά έργα διασκευασμένα στα λατινικά	α. ο Λίβιος Ανδρόνικος. β. ο Ναίβιος. γ. ο Πλάυτος.
3. Το λογοτεχνικό είδος που ωριμάζει τελευταίο στη Ρώμη είναι	α. η λυρική ποίηση. β. το έπος. γ. η κωμωδία.
4. Την ιστορική βιογραφία εγκαινιάζει στη Ρώμη	α. ο Προπέρτιος. β. ο Οράτιος. γ. ο Κορνήλιος Νέπωσ.
5. Την πρόθεση του Αυγούστου για ενίσχυση τις υπαίθρου υπηρετεί το έργο του Βεργιλίου	α. Ωδές. β. Μεταμορφώσεις. γ. Γεωργικά.

Μονάδες 10

B2. Να εντοπίσετε στα παραπάνω κείμενα μία ετυμολογικά συγγενή λέξη τις λατινικής για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ρεαλιστής, σοσιαλισμός, στραγγαλίζω, φίρμα, ρήγας**

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις / συνεκφορές:

nobilissimi generis : την αιτιατική πτώση στον άλλο αριθμό
clari : τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση
quidam : τη γενική πτώση στο ίδιο γένος, στον άλλο αριθμό
virī : την αιτιατική πτώση στον ίδιο αριθμό
urbe : τη γενική πτώση στον άλλο αριθμό
carcere : την κλητική πτώση στον ίδιο αριθμό
spem : την αφαιρετική πτώση στον ίδιο αριθμό
sententiis : την αιτιατική πτώση στον άλλο αριθμό
multi : τους τρεις βαθμούς του επιρρήματος
id : τη γενική πτώση στο θηλυκό γένος, στον άλλο αριθμό
coniuratiōnem : την ονομαστική πτώση στον ίδιο αριθμό

Μονάδες 15

Γ2α. «Nunc intellego ... qui non fateatur»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε και να γράψετε τα τρία (3) ρήματα που βρίσκονται σε υποτακτική έγκλιση (μονάδες 3). Στη συνέχεια, να γράψετε τα απαρέμφατα ενεστώτα των ρημάτων αυτών στην ίδια φωνή (μονάδες 3).

Μονάδες 6

Γ2β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

coniuravit :	το α΄ ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
consecuti erant :	το γ΄ πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα
expulsus est :	το β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην άλλη φωνή
deprehensi sunt :	τη γενική του γερονδίου
aluerunt :	το α΄ πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
nascentem :	τη μετοχή του μέλλοντα στο ίδιο γένος, στον ίδιο αριθμό και στην ίδια πτώση
dicerent :	το β΄ ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
intellego :	την αφαιρετική στο σουπίνο
fore :	το απαρέμφατο του ενεστώτα

Μονάδες 9
Μονάδες 15

Δ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

ingenii:	είναι	στο
ex urbe:	είναι	στο
eius:	είναι	στο
non credendo:	είναι	στο
factum esse:	είναι	στο

Μονάδες 10

Δ1β. «qui non fateatur»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 3).

Μονάδες 5
Μονάδες 15

Δ2α. «Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse [...] proelio victus, interfectus est»: Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Μονάδες 7

Δ2β. «Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus»: Να χαρακτηρίσετε συντακτικά την έκφραση (μονάδα 1) και να τη μετατρέψετε σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση εισαγόμενη με τον ιστορικό / διηγηματικό σύνδεσμο **cum** (μονάδες 7).

Μονάδες 8
Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Όταν ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος ήταν ύπατοι, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, (ένας) άνδρας πάρα πολύ αριστοκρατικής καταγωγής, αλλά πάρα πολύ διεφθαρμένου χαρακτήρα, συνωμότησε ενάντια στην πολιτεία. Τον είχαν ακολουθήσει μερικοί ένδοξοι, αλλά φαύλοι άνδρες. Ο Κατιλίνας διώχτηκε από την πόλη από τον Κικέρωνα. Οι σύντροφοί του συνελήφθησαν και στραγγαλίστηκαν στη φυλακή.

Υπό την επιρροή αυτών ενεργώντας πολλοί, όχι μόνο φαύλοι αλλά και άπειροι, αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν ότι αυτό έγινε σκληρά και τυραννικά. Τώρα καταλαβαίνω ότι αν αυτός φθάσει στο στρατόπεδο του Μάνλιου, όπου κατευθύνεται, κανείς δεν θα είναι τόσο ανόητος, που (ώστε) να μην βλέπει ότι έγινε η συνωμοσία, κανείς (δεν θα είναι) τόσο αχρείος, που (ώστε) να μην το ομολογήσει.

B1.

1. β
2. α
3. β
4. γ
5. γ

B2.

ρεαλιστής:	rem
σοσιαλισμός:	socii
στραγγαλίζω:	strangulati
φίρμα:	confirmaverunt
ρήγας:	regie

εκπαιδευτικός οργανισμός

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Γ1.	
nobilissimi generis:	nobilissima genera
clari:	clariores clarissimi
quidam:	cuiusdam
viri:	viros
carcere:	carcer
spem:	spe
urbe:	urbium
sententiis:	sententiam
multi:	multum – plus – plurimum
id:	earum
coniurationem:	coniuratio

Γ2α.	
pervenerit:	pervenire
videat:	videre
fateatur:	fateri

Γ2β.	
coniuravit:	coniurem
consecuti:	consequuntur
expulsus est:	expellebas
deprehensi sunt:	deprehendendi
aluerunt:	aluissemus
nascentem:	nascituram
dicerent:	dic
intellego:	intellectu
fore:	esse

Δ1α. ingenii:	γενική της ιδιότητας στο vir
ex urbe:	εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της απομάκρυνσης στο expulsus est.
eius:	γενική κτητική στο socii.
non credendo:	απρόθετη αφαιρετική γερουνδίου που δηλώνει τρόπο στο confirmaverunt.
factum esse:	ειδικό απαρέμφατο και αντικείμενο στο dicere.

Δ1β. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική συμπερασματική πρόταση. Συντακτικά λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του συμπεράσματος στο fore. Εκφέρεται με υποτακτική, διότι το συμπέρασμα στη λατινική είναι μια υποκειμενική κατάσταση και συγκεκριμένα με υποτακτική χρόνου ενεστώτα (fateatur), διότι εξαρτάται άμεσα από το fore και έμμεσα από το ρήμα της κύριας πρότασης (intellego) που είναι αρκτικού χρόνου (ενεστώτας), επομένως αναφέρεται στο παρόν. Υπάρχει ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, διότι το συμπέρασμα είναι ιδωμένο τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του (συγχρονισμός κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

Δ2α. Antonius, alter consul, Catilinam ipsum proelio victum interfecit.

Δ2β. Ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη που δηλώνει χρόνο στο coniuravit.
Cum Marcus Tullius Cicero et Gaius Antonius consules essent.

Επιμέλεια

Λιναρδάκη Μαριάννα • Μαυρακάκης Μανόλης • Ψαράκη Μάρω

εκπαιδευτικός οργανισμός

ΟΡΙΖΩΝΤΕΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ